

HIỆU QUẢ CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO LÀM CHỦ SỰ THAY ĐỔI TRONG QUẢN LÝ ĐIỀU DƯỠNG CỦA HỘI ĐỒNG ĐIỀU DƯỠNG QUỐC TẾ TẠI VIỆT NAM

Nguyễn Bích Lưu *

Tóm tắt: Chương trình “Làm chủ sự thay đổi” (viết tắt: LFC) của Hội đồng Điều dưỡng quốc tế được thực hiện tại Việt Nam từ năm 2004 đến 2014 với mục đích trang bị các kỹ năng lãnh đạo-quản lý cần thiết cho các lãnh đạo điều dưỡng Việt Nam để đáp ứng sự thay đổi liên tục về môi trường kinh tế, xã hội và cải cách y tế thông qua cải thiện thực hành điều dưỡng góp phần cải thiện sức khỏe người dân tốt hơn.

Qua 5 khóa đào tạo LFC thực hiện trong 10 năm đã có 302 người tốt nghiệp, 28 người trong số đó trở thành giảng viên. Các học viên đã hoàn thành 49 đề án cải tiến chất lượng tại nơi đang công tác. Các chủ đề cải tiến chất lượng đều phù hợp và có giá trị đối với cơ sở y tế, cơ sở giáo dục điều dưỡng và tập trung vào 6 chủ đề sau: Tăng cường năng lực quản lý điều dưỡng, Phòng và kiểm soát nhiễm khuẩn, Tăng cường năng lực giáo dục sức khỏe cho người bệnh, Tăng cường quản lý giáo dục điều dưỡng và Truyền thông tăng cường hình ảnh nghề điều dưỡng.

LFC đã tác động không nhỏ đến đội ngũ điều dưỡng trưởng Việt Nam. Mỗi học viên tốt nghiệp chương trình này đều có sự thay đổi trong nghề nghiệp, như được thăng tiến, làm việc hiệu quả hơn, có thay đổi trong sự đánh giá và nhìn nhận của đồng nghiệp và lãnh đạo. Nhiều học viên nói rằng họ thường xuyên áp dụng những kiến thức được học vào công tác, thậm chí trong cuộc sống. Nhiều người đề xuất nên mở rộng chương trình đào tạo cho các đối tượng quản lý y tế, chứ không chỉ dừng ở lực lượng điều dưỡng trưởng.

Abstract: Leadership For Change (LFC) program of the International Council of Nurses was implemented in Vietnam from 2004 to 2014. The aim of the program was equipping Vietnamese nurse leaders with the necessary leadership-management skills to meet responding to the constantly changing economic and social environment and health reform through improved nursing practice, which contributes to better health of the population.

5 LFC training programs conducted in 10 years and produced 302 participants, of whom 28 were trained as trainers. Trainees have completed 49 quality improvement projects at the facility where they worked. Quality improvement topics were relevant and valuable to health care facilities and nursing education institutions, its focus on the following six topics: strengthening nursing management capacity, infection prevention and control, strengthening the capacity of health education for patients, strengthening nursing education management and Communication to enhance the image of nursing profession.

* Trường ĐH KD&CN Hà Nội

The LFC program has had significant impacts on the team of chief nurses in Vietnam. Each graduatee had a good change in career such as being promoted, working more effectively, there is a change in the evaluation and perception of colleagues and their leaders. Many LFC trainees said they regularly apply the knowledge and skills they have learned in their work and even life. Many people suggest that the training program should be more open to medical managers, not just for the chief nursing staff.

NỘI DUNG

1. Hội đồng Điều dưỡng quốc tế (ICN) và Chương trình “Làm chủ sự thay đổi”

Hội đồng Điều dưỡng Quốc tế (ICN) là một Liên đoàn Điều dưỡng quốc tế gồm 130 Hội Điều dưỡng quốc gia (NNA), đại diện cho hơn 27 triệu điều dưỡng viên trên toàn thế giới (2022) [1]. ICN thành lập năm 1899, là tổ chức quốc tế đầu tiên có phạm vi tiếp cận các chuyên gia y tế rộng nhất trên thế giới. Hoạt động của ICN đảm bảo chất lượng chăm sóc điều dưỡng cho tất cả mọi người, tham gia đề xuất các chính sách y tế hợp lý toàn cầu, nâng cao kiến thức điều dưỡng và sự hiện diện của nghề điều dưỡng trên toàn thế giới và đảm bảo lực lượng lao động điều dưỡng có năng lực và được tôn trọng.

Trong giai đoạn 1985-1995, ICN đã tập hợp một số lãnh đạo điều dưỡng các nước phát triển thiết kế một chương trình đào tạo mang tên là Leadership For Change (LFC), trong bài này, dịch là Chương trình “Làm chủ sự thay đổi”. Năm 1996, LFC được sử dụng chính thức đào tạo các lãnh đạo điều dưỡng chủ chốt của các nước thành viên ICN với mục đích chuẩn bị cho họ các kỹ năng lãnh đạo, quản lý cần thiết để thường xuyên thực hiện thay đổi tổ chức, kinh tế, xã hội nhằm cải thiện thực hành điều dưỡng

và đạt được kết quả sức khỏe tốt hơn cho người dân. Sau 20 năm thực hiện (1996-2016), LFC đã được triển khai ở trên 40 nước. Từ khi bắt đầu đến nay, LFC đã được rà soát, điều chỉnh 3 lần vào các năm 2001, 2015 và 2019 cho phù hợp và đáp ứng nhu cầu cụ thể của các quốc gia, nơi thực hiện LFC. Để đạt được điều này, ICN đã hợp tác chặt chẽ với các NNA và Bộ Y tế các nước tham gia LFC.

Đứng trước thách thức về nguồn giảng viên, về chi phí đi lại của các chuyên gia ICN và để đảm bảo tính bền vững của LFC các nước, ICN đã tổ chức đào tạo giảng viên cấp quốc gia cho một số nước sau khi khóa đào tạo LFC đầu tiên được hoàn thành tại đây. 1/3 số học viên hoàn thành xuất sắc LFC được giảng viên LFC của ICN trao đổi với điều phối viên LFC quốc gia chọn làm giảng viên cho lớp sau. Giảng viên quốc gia của LFC được gọi là Trainer, mỗi nước có một người đứng đầu nhóm Trainers để lãnh đạo thành công LFC khi không có giảng viên của ICN. Các Trainer được Giám đốc LFC của ICN trực tiếp đào tạo và cấp chứng chỉ Giảng viên LFC quốc tế, được ICN trao bản quyền sử dụng giáo trình và thực hiện Chương trình. Bản quyền chỉ có thời hạn 3 năm và được đổi mới, nếu đủ điều kiện. Để có giấy phép thực hiện LFC, điều phối viên phải hoàn thành Bộ hồ sơ xin cấp

phép đào tạo LFC và chỉ được đào tạo sau khi có giấy phép đồng ý của ICN, đồng nghĩa với việc ICN cấp chứng chỉ hoàn thành khóa học của ICN.

Hình 1. Chứng chỉ hoàn thành khóa học LFC

2. Chương trình đào tạo LFC tại Việt Nam

2.1. Sự khởi đầu của chương trình

Chương trình LFC được bắt đầu tại Việt Nam từ năm 2004, sau một số cuộc thương thuyết thành công với ICN của Lãnh đạo Hội Điều dưỡng Việt Nam lúc đó là Bà Vi Nguyệt Hồ (phu nhân cố giáo sư Tôn Thất Tùng), Chủ tịch sáng lập Hội Điều dưỡng Việt Nam, và ông Phạm Đức Mục, hiện tại là Chủ tịch Hội Điều dưỡng Việt Nam. Để có kinh phí đào tạo và trả lương chuyên gia ICN sang Việt Nam, Văn phòng Tổ chức Y tế thế giới (WHO) tại Việt Nam đã xây dựng một nguồn kinh phí và làm việc với Bộ Y tế để đảm bảo thực hiện thành công LFC tại Việt Nam. Theo đề nghị của Văn phòng WHO, Bộ Y tế đồng ý cử ThS. Nguyễn Bích Lưu, Chuyên viên Chính phụ trách công tác Điều dưỡng của Bộ Y tế, sau này được bổ nhiệm làm Trưởng phòng Điều dưỡng Bộ Y tế, làm Điều phối viên của LFC, đại diện cho Việt Nam phối hợp với WHO và ICN để vận hành Chương trình này.

Từ năm 2004 đến hết năm 2014, có 5 LFC được hoàn thành tại Việt Nam. 4 Chương trình đầu có sự hợp tác 3 bên giữa Bộ Y tế Việt Nam, Văn phòng WHO khu vực Tây Thái Bình Dương (WPRO) và ICN, trong đó, phía Bộ Y tế Việt Nam do ThS. Nguyễn Bích Lưu điều phối. WPRO do TS. Kathleen Frish, cố vấn điều dưỡng khu vực Tây Thái Bình Dương, điều phối và ICN do TS. Stephanie Ferguson, Giám đốc Chương trình LFC của ICN, điều phối. LFC cuối cùng vẫn hợp tác giữa 3 bên, nhưng thay vì Bộ Y tế Việt Nam, thì Hội Điều dưỡng Việt Nam làm đại diện (do lúc này ThS. Nguyễn Bích Lưu nghỉ chế độ ở Bộ Y tế) và thay vì Văn phòng WPRO thì do Trưởng đại diện Văn phòng Đại diện WHO tại Việt Nam phụ trách trực tiếp. Chứng chỉ cấp cho học viên hoàn thành khóa học do Lãnh đạo 3 bên là ICN, WHO và Bộ Y tế Việt Nam (khóa V là Hội Điều dưỡng Việt Nam) ký.

Vai trò của các bên trong thực hiện Chương trình LFC tại Việt Nam như sau:

a) Bộ Y tế Việt Nam/Hội Điều dưỡng Việt Nam tuyển giảng viên và học viên LFC, chuẩn bị toàn bộ điều kiện tổ chức lớp học tại Việt Nam, bao gồm địa điểm, hậu cần, văn bản thông báo, triệu tập học viên đúng tiêu chuẩn, được cơ quan quản lý dành thời gian, kinh phí cho tham gia khóa học. Bộ Y tế còn có trách nhiệm cử điều phối viên quốc gia điều hành Chương trình, đảm bảo mọi công việc được trôi chảy, hiệu quả, đúng cam kết của 3 bên.

b) WHO khu vực Tây Thái Bình Dương (WPRO) và WHO tại Việt Nam có trách nhiệm tìm nguồn kinh phí hỗ trợ

theo đề xuất của Bộ Y tế Việt Nam, tham gia điều phối cùng Bộ và ICN dịch, in ấn tài liệu, dịch bài giảng, bố trí giải khát giữa giờ,...

c) Hội đồng Điều dưỡng quốc tế (ICN) cung cấp Chương trình đã được thử nghiệm và phê duyệt chi, cấp một khoản phí nhỏ để in ấn, vận chuyển các tài liệu nguồn cho học viên và sổ tay giảng dạy cho giảng viên quốc gia, chi phí cho Giám đốc LFC của ICN giảng dạy khóa I và thực hiện các chuyến giám sát 15-18 tháng/lần.

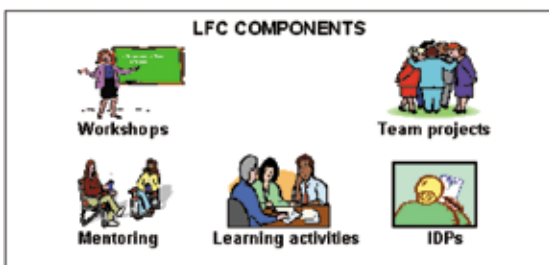
2.3. Mục tiêu của Chương trình LFC

a) Tăng cường năng lực những người làm công tác quản lý và giảng dạy điều dưỡng ở Việt Nam, những người đó sẽ có khả năng:

- Ảnh hưởng tới chính sách và hệ thống y tế;
- Xây dựng mô hình chất lượng, chi phí hiệu quả và dịch vụ chăm sóc;
- Đóng góp hiệu quả tới hệ thống y tế;
- Đóng góp vào chương trình phát triển quản lý/lãnh đạo cho người khác;
- Tác động đến sự thay đổi chương trình đào tạo điều dưỡng.

b) Giúp duy trì sự phát triển của học viên và các kết quả khác từ Chương trình đào tạo

2.4. Phương pháp

Hình 2. Các thành phần phương pháp luận LFC

Phương pháp luận của LFC được cụ thể hóa thành 5 thành tố, đó là:

- Học tích cực ở các hội thảo tập trung;
- Học qua bài tập dự án nhóm;
- Học qua làm việc với cổ vấn;
- Học ngay tại nơi làm việc qua các bài tập về nhà;
- Thực hiện kế hoạch phát triển cá nhân.

2.5. Kết quả chính

Mỗi khóa đào tạo LFC thực hiện tại Việt Nam., học viên được học tập trung 20 ngày (280 tiết học, mỗi tiết 50 phút), chia làm 4 hội thảo; mỗi hội thảo cách nhau 3-6 tháng, riêng hội thảo 3 cách hội thảo 4 là 6 tháng (để học viên hoàn thành bài tập dự án nhóm). Giữa các hội thảo, học viên phải hoàn thành bài tập về nhà.

Hình 3. Chứng chỉ Điều phối viên và Trưởng nhóm giảng viên LFC của ICN

Có 302 học viên đã tốt nghiệp, nhận chứng chỉ hoàn thành LFC của ICN (hình 1). trong số đó, 28 học viên được đào tạo và cấp chứng chỉ giảng viên LFC của ICN (hình 3). Đặc điểm của 302 học viên như sau: đến từ 43 tỉnh/thành phố trực thuộc trung ương, 19 người là điều dưỡng trưởng các Sở Y tế, 86 người là trưởng, phó khoa/bộ môn điều dưỡng của 34 trường đại học, cao đẳng y tế và 197 người là điều dưỡng trưởng của 141 bệnh viện.

Bảng 1 cho thấy có 36,65% nam, đa số là điều dưỡng (86,1%), 9,9% nữ hộ sinh, còn lại 4% là kỹ thuật viên y học. Trong 5 khóa, thì khóa IV đông học viên nhất, chiếm 63,58% tổng số, vì năm đó, 6 lớp LFC được tiến hành đồng

thời tại 6 trường: Đại học Kỹ thuật Y tế Hải Dương, Cao đẳng Y tế Hà Nội, Cao đẳng Y tế Khánh Hòa, Cao đẳng Y tế Lâm Đồng, Đại học Y khoa Phạm Ngọc Thạch (TP. Hồ Chí Minh) và Cao đẳng Y tế Cần Thơ.

Bảng 1. Một số đặc điểm của học viên LFC qua các khóa đào tạo

Chương trình LFC	Tổng số	Giới tính		Nghề nghiệp			Chức vụ	
		Nam	Nữ	Hộ sinh	Điều dưỡng	Kỹ thuật viên	Điều dưỡng trưởng	Giáo viên
I (2004-2006)	30	5	25	4	26		24	6
II (2006-2007)	31	7	24	1	28	2	25	6
III (2008-2009)	29	8	21	2	27		0	29
IV (2010-2011)	192	55	137	21	161	10	149	43
V (2013-2014)	20	6	14	2	18		18	2
Tổng số	302	81	221	30	260	12	216	86

Khóa LFC đầu tiên (2004-2006) hoàn toàn do TS. Stephanie Ferguson, Giám đốc Chương trình LFC của ICN và Giảng viên Đại học Stanford (US) trực tiếp giảng dạy. Khóa II, III có sự giám sát, hỗ trợ 1 năm/1 lần của Giám đốc Chương trình LFC. Về phần tài chính, WHO hỗ trợ hoàn toàn kinh phí tổ chức khóa học, đi lại, ăn ở, giải khát, tài liệu cho học viên. Đến Khóa II, WHO chỉ hỗ

trợ tiền thuê hội trường, giải khát, văn phòng phẩm cho khóa tập huấn. Khóa III và IV, WHO chỉ hỗ trợ tài liệu cho học viên. Riêng Khóa IV và V, học viên phải đóng học phí để trang trí hội trường, giải khát giữa giờ, văn phòng phẩm và ăn trưa. Điều này cho thấy nhu cầu học tập của đội ngũ quản lý rất cao.

2.5. Dự án nhóm do học viên xây dựng, thực hiện và hoàn thành

Bảng 2. Số dự án nhóm do học viên hoàn thành qua các khóa đào tạo LFC

TT	Tên dự án	Tổng	Các khóa đào tạo				
			I	II	III	IV	V
1	Tăng cường năng lực quản lý điều dưỡng	11	2	1		8	
2	Kiểm soát nhiễm khuẩn	11	1	1	1	6	2
3	Truyền thông và giáo dục sức khỏe	10	1	1		7	1
4	Thực hành an toàn	8		1	2	4	1
5	Quản lý giáo dục điều dưỡng	7	1	1	1	4	
6	Tr. thông tăng cường hình ảnh nghề điều dưỡng	2			1	1	
	Tổng	49	5	5	5	30	4

Bảng 2 cho thấy, có 49 đề án mà 302 học viên LFC đã hoàn thành trong 10 năm. Khóa IV hoàn thành nhiều đề án nhất (30/49). Các chủ đề đề án mà học viên tập trung nhiều là: Tăng cường năng lực quản lý điều dưỡng, Kiểm soát nhiễm khuẩn, Truyền thông giáo dục sức khỏe, Thực hành điều dưỡng an toàn và quản lý trong giáo dục điều dưỡng.

Học viên đã áp dụng kiến thức được học vào giảng dạy và thực hành, đặc biệt biệt là đóng góp cho việc xây dựng, triển khai thực hiện những chính sách liên quan sau đây: Thông tư 07/2011/TT-BYT Hướng dẫn chăm sóc điều dưỡng trong bệnh viện; Chương trình đào tạo Quản lý điều dưỡng 3 tháng, chương trình đào tạo nâng cao (7 ngày) cho điều dưỡng trưởng; Tài liệu hướng dẫn và Chương trình đào tạo Kiểm soát nhiễm khuẩn cho nhân viên y tế; Chương trình đào tạo quản lý bệnh viện; Tài liệu Hướng dẫn tiêm an toàn; Tài liệu hướng dẫn Phòng ngừa chuẩn; Chiến lược quốc gia 2015-2020 về dịch vụ điều dưỡng, hộ sinh; Chuẩn năng lực cơ bản điều dưỡng Việt Nam; Chương trình đào tạo điều dưỡng, hộ sinh tại các trường và Các quy trình kỹ thuật chăm sóc người bệnh.

2.6. Tác động của chương trình LFC tới công tác điều dưỡng

Chương trình LFC của ICN đã tác động lớn tới đội ngũ điều dưỡng trưởng ở Việt Nam. Tất cả học viên tốt nghiệp LFC đã áp dụng phương pháp luận của LFC vào công việc. Một số học viên nói rằng từ sau khi hoàn thành khóa học, làm gì họ cũng lập kế hoạch hoặc dự án để xuất, thực hiện và hầu hết là thành công. Đa phần đã được thăng chức và hoàn

thành tốt nhiệm vụ của mình. Điển hình là sau khi hoàn thành khóa học, ThS. Vũ Quang Sản được bổ nhiệm Phó Giám đốc Bệnh viện Đa khoa tỉnh Hải Dương, ThS. Trần Ngọc Trung làm Phó trưởng phòng Nghiệp vụ Y Sở Y tế Lâm Đồng, ThS. Nguyễn Thanh Thủy làm Trưởng khoa Điều dưỡng trường Cao đẳng Y tế Hà Nội, ThS. Phạm Thị Tâm làm Phó Giám đốc Trung tâm Dân số và Kế hoạch hóa gia đình Hà Nội, ThS. Nguyễn Bích Lưu được bổ nhiệm làm Trưởng phòng Điều dưỡng và ThS. Vũ Hồng Ngọc làm Phó trưởng phòng Điều dưỡng, Cục Quản lý Khám chữa bệnh, Bộ Y tế. Còn nhiều học viên LFC khác đã thành công trong lĩnh vực nghề nghiệp cả khi tại chức và sau khi nghỉ hưu vẫn tiếp tục đóng góp cho sự nghiệp điều dưỡng Việt Nam.

Xin chia sẻ thêm về chương trình này: Năm 2019, Hội Điều dưỡng Đài Loan được ICN ủy quyền tổ chức các khóa LFC theo chương trình mới cập nhật cho lãnh đạo điều dưỡng các nước khu vực Châu Á. Tác giả bài viết này đã được chấp thuận tham gia khóa học trong thời gian dự kiến 1 năm, song, do dịch Covid-19, nên chương trình kéo dài đến 2020. Khóa đào tạo có 20 học viên, 14 học viên là các Trưởng, Phó khoa điều dưỡng của các trường đại học và bệnh viện thuộc Đài Loan, 6 học viên nước ngoài đến từ Việt Nam, Malaysia và Indonesia (mỗi nước 2 người). Về phương pháp luận, Chương trình LFC mới vẫn giữ nguyên, song được tổ chức làm 2 hội thảo, mỗi hội thảo 5 ngày. Học viên được chọn làm giảng viên giảng dạy LFC tiếp theo sẽ được tập huấn 2 ngày nữa. Nếu như LFC thực hiện ở Việt Nam

đào tạo ở cấp độ cơ bản, thì Chương trình mới ở Đài Loan được nâng cấp hơn, trình độ học viên tối thiểu là thạc sĩ, đa phần là tiến sĩ hoặc giáo sư điều dưỡng. Nội dung học tập vẫn theo triết lý của LFC: học chủ động ngay trong các hội thảo, học qua làm việc với cổ vấn, học qua bài tập dự án nhóm, học qua áp dụng kiến thức được học và thực hành tại đơn vị và học qua bài tập kế hoạch phát triển cá nhân. Tuy nhiên, các phương pháp luận trên được lồng ghép vào các nội dung học tập và tập trung vào các kỹ năng lãnh đạo, kỹ năng giao tiếp trong quản lý, làm việc với các chính trị gia, cải tiến chất lượng, an toàn trong chăm sóc y tế,... Đặc biệt, Chương trình yêu cầu học viên phải xem những video liên quan đến chủ đề học, giàu kinh nghiệm và triết lý giáo dục của những diễn giả nổi tiếng qua chương trình TED Talk.

Tài liệu tham khảo

1. The International Council of Nurses, Leadership For Change™ Programme (LFC), Truy cập website ngày 04/12/2022 tại link <https://www.icn.ch/what-we-do/projects/leadership-change-icn-lfc>
2. Stephanie Ferguson, Fatima Al Rifai, Maisa Maay'a, Luu Bich Nguyen and all, The ICN Leadership For Change™ Program – 20 years of growing influences truy cập website tại link <https://www.icn.ch/sites/default/files/inline-files/ICN%20LFC%20Article.pdf>.
3. Nguyễn Bích Lưu, Hội Điều dưỡng Việt Nam, báo cáo 5 khóa đào tạo LFC tại Việt Nam tới Bộ Y tế, WHO và ICN, năm 2015.

Nhận ngày: 6/12/2022

Biên tập: 14/12/2022

Tác giả bài viết này đã ứng dụng 2 nội dung của Chương trình LFC vào giảng dạy cho sinh viên cử nhân điều dưỡng của Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội, đó là: Xây dựng kế hoạch phát triển nghề nghiệp cá nhân cho sinh viên ở ngay học phần “Định hướng nghề nghiệp” được học năm thứ nhất nhằm mục đích giúp các em sớm xác định được mục tiêu cá nhân và các giải pháp để đạt được mục tiêu trong 5 năm. Nội dung thứ 2 tác giả dạy cho các em là 20 đặc tính lãnh đạo và quản lý ở học phần “Quản lý điều dưỡng” ở năm học thứ 3. Những nội dung này có sự khác biệt với các chương trình đào tạo cử nhân điều dưỡng của các trường khác và đó chính là những kỹ năng mềm để các em có một hành trang vào đời cứng cáp hơn những bạn học cùng trang lứa ở môi trường đào tạo khác./.